

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 26 sierpnia 2019 r.

Pozycja 161

POSTANOWIENIE

z dnia 17 października 2018 r.

Sygn. akt Ts 115/17

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Zbigniew Jędrzejewski,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej D.D. w sprawie zgodności:

art. 379 pkt 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.) z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału 22 maja 2017 r. D.D. (dalej: skarżący) zarzucił, że art. 379 pkt 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (ówcześnie: Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm., dalej: k.p.c.) rozumiany w ten sposób, że brak zawiadomienia pełnomocnika strony o ostatnim i zarazem jedynym terminie posiedzenia sądu, skutkujący jego niestawiennictwem na tymże posiedzeniu sądowym, nie stanowi o nieważności postępowania cywilnego – jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym.

Skarżący złożył w Sądzie Rejonowym w W. wniosek o rozstrzygnięcie o istotnych sprawach jego małoletniego syna (dalej: wniosek). Przewodniczący wezwał skarżącego do uzupełnienia braków formalnych wniosku poprzez przedłożenie pełnomocnictwa udzielonego adwokatowi, który sporządził wniosek, adresując wezwanie bezpośrednio do skarżącego, nie zaś do pełnomocnika. Braki formalne wniosku nie zostały uzupełnione. Postanowieniem z 1 sierpnia 2016 r., sygn. akt [...], wydanym na posiedzeniu jawnym, Sąd Rejonowy w W. Wydział IV Rodzinny i Nieletnich oddalił wniosek skarżącego. Na to posiedzenie skarżący stawiał się bez pełnomocnika, który – wobec nieprzedłożenia w uzupełnieniu braków wniosku pełnomocnictwa procesowego do reprezentowania skarżącego – nie został zawiadomiony przez sąd o terminie posiedzenia. Od wskazanego wyżej postanowienia skarżący złożył apelację, zarzucając m.in. nieważność postępowania ze względu na niezawiadomienie pełnomoc-

nika skarżącego o terminie posiedzenia, co skutkowało pozbawieniem skarżącego możliwości obrony jego praw. Postanowieniem z 31 stycznia 2017 r., sygn. akt [...], Sąd Okręgowy w Ś. II Wydział Cywilny Odwoławczy oddalił apelację skarżącego. W uzasadnieniu orzeczenia wskazano, że w sprawie skarżącego doszło do wadliwego wezwania skarżącego do usunięcia braków formalnych wniosku, które to wezwanie powinno było zostać skierowane do pełnomocnika skarżącego. Wadliwość ta skutkowała niewezwaniem na rozprawę pełnomocnika skarżącego, dla którego brak było pełnomocnictwa w aktach sprawy. Jednocześnie w uzasadnieniu przesądzono, że nie można uznać, by w postępowaniu tym skarżący został pozbawiony swoich praw, bowiem został on przesłuchany, brał udział w rozprawie i składał wnioski, nie żądając przy tym odroczenia rozprawy z uwagi na nieobecność pełnomocnika.

3. Skarżący wskazał, że rozstrzygnięcie zawarte w postanowieniu Sądu Okręgowego w Ś. z 31 stycznia 2017 r. bezpośrednio narusza konstytucyjne prawo skarżącego do sądu wyrażone w art. 45 ust. 1 Konstytucji, rozumiane jako możliwość prawnie skutecznej ochrony praw na drodze sądowej. Do upatrywanego naruszenia doszło, zdaniem skarżącego, poprzez odmówienie mu prawa do bycia reprezentowanym przez pełnomocnika na rozprawie kończącej rozpatrzenie jego sprawy z uwagi na wadliwe zawiadomienie pełnomocnika o terminie posiedzenia. Skarżący wyjaśnił, że kwestionuje niekonstytucyjność skarżonej normy z uwagi na brak odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Wstępne rozpoznanie skargi służy wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań i usunięcie braków, które zawiera, nie jest możliwe bądź braki nie zostały usunięte w terminie lub skarga konstytucyjna jest oczywiście bezzasadna.

2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji warunkiem merytorycznego rozpoznania skargi konstytucyjnej jest naruszenie przysługujących skarżącemu praw lub wolności konstytucyjnych przez ostateczne orzeczenie sądu lub organu administracji publicznej wydane na podstawie zakwestionowanego w skardze aktu normatywnego. Dopuszczalność badania postawionego w skardze konstytucyjnej zarzutu niezgodności określonej regulacji prawnej z Konstytucją jest więc uzależniona od tego, czy zakwestionowany akt normatywny stanowił podstawę wydania ostatecznego orzeczenia odnoszącego się do praw lub wolności konstytucyjnych skarżącego, a także czy swoją treścią determinował naruszenie tych praw lub wolności.

3. W ocenie Trybunału analizowana skarga konstytucyjna nie spełnia przesłanek warunkujących jej merytoryczne rozpoznanie.

3.1. Jak stanowi zakwestionowany art. 379 pkt 5 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.), nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw.

Skarżący przedmiotem swojego zarzutu czyni niezastosowanie („niewłaściwe zastosowanie”) w jego sprawie art. 379 pkt 5 k.p.c. i brak uznania, że doszło w niej do nieważności

postępowania ze względu na pozbawienie skarżącego możliwości obrony swoich praw. Wskazał, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego art. 379 pkt 5 k.p.c. znajdzie zastosowanie jedynie w sytuacji całkowitego pozbawienia strony możliwości obrony praw, a nie w razie wystąpienia jedynie utrudnienia w tym zakresie wynikającego np. z działania przez stronę bez fachowego pełnomocnika. Jak zauważył skarżący, sam kwestionowany przepis nie zawiera wzmianki o tym, by przesłanką nieważności było całkowite pozbawienie możliwości obrony praw strony.

Trybunał stwierdza, że sformułowany przez skarżącego zarzut nie dotyczy niekonstytucyjności podstawy normatywnej rozstrzygnięcia sądu, lecz odnosi się wyłącznie do sposobu jej zastosowania przez sąd. Jako taki nie poddaje się badaniu w postępowaniu zainicjowanym wniesieniem skargi konstytucyjnej (art. 79 ust. 1 Konstytucji). Trybunał wielokrotnie wyjaśniał, że jego zadaniem jest ocena konstytucyjności przepisów, mająca na celu wyeliminowanie z systemu prawnego tych z nich, które są niezgodne z Konstytucją. Nie należy natomiast do kompetencji Trybunału ocena prawidłowości ustaleń sądów (np. związanych ze stanem faktycznym) ani kontrola sposobu wykładni obowiązujących przepisów przez organy orzekające w indywidualnych sprawach bądź kontrola sposobu zastosowania czy też niezastosowania obowiązujących przepisów (zob. np. postanowienia TK z: 26 lutego 1999 r., Ts 156/98, OTK ZU nr 5/1999, poz. 105; 21 czerwca 2000 r., Ts 33/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 222; 9 grudnia 2009 r., Ts 83/08, OTK ZU nr 1/B/2010, poz. 15 oraz 30 stycznia 2017 r., Ts 157/16, OTK ZU B/2018, poz. 97).

Mając na uwadze powyższe, Trybunał odmówił – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK w związku z art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 53 pkt 1 u.o.t.p. TK – nadania skardze dalszego biegu.

3.2. Bez względu na zaistnienie powyższej okoliczności, stanowiącej samoistną przesłankę odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, Trybunał stwierdza, że skarżący nie wskazał sposobu naruszenia prawa do sądu przez przepis powołany jako przedmiot kontroli.

Skarżący nie uprawdopodobnił, że normatywna treść zaskarżonego przepisu nie czyni zadość konstytucyjnym obowiązkom nałożonym na ustawodawcę, mającym gwarantować skarżącemu realizację jego prawa. Brak jest tym samym uzasadnienia, że upatrywane przez skarżącego naruszenie przysługującego mu prawa wynika z brzmienia zaskarżonego przepisu.

Okoliczność powyższa jest – zgodnie z art. 61 ust. 4 pkt 1 w związku z art. 53 pkt 2 u.o.t.p. TK – podstawą odmowy nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Biorąc powyższe pod uwagę, Trybunał Konstytucyjny orzekł jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.